

Position-paper Eindevaluatie Participatiewet ten behoeve van het Ronde Tafelgesprek op 20 februari 2020

Op donderdagmiddag 20 februari a.s. staat het Rondetafelgesprek Evaluatie Participatiewet op de agenda. Cedris onderschrijft het doel van de Participatiewet: een inclusieve arbeidsmarkt waarin voor iedereen die kan werken plek is. Echter, samen met het SCP, de WRR en de commissie Borstlap constateren we dat aan de noodzakelijke voorwaarden om het beoogde doel te bereiken niet wordt voldaan. De evaluatie laat zien dat de Participatiewet, ondanks een economische hoogconjunctuur, de baankansen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt niet heeft verbeterd maar velen zelfs op achterstand heeft gezet. Dat kan de bedoeling niet zijn.

Cedris vraagt in de voorbereiding op het Rondetafelgesprek daarom uw aandacht voor drie cruciale voorwaarden die nodig zijn voor een duurzame arbeidsdeelname van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

- ✓ **Investeer in een publieke sociale infrastructuur**
- ✓ **Zorg voor adequate financiering**
- ✓ **Zorg voor stimulerende en activerende regelgeving**

Tevens roepen we u op om tijdens de huidige kabinetsperiode al concrete maatregelen te nemen die de arbeidsmarktkansen van kwetsbare groepen vergroten.

- ✓ **Breid de no-riskpolis uit**
- ✓ **Financier beschut werk op basis van realisatie**
- ✓ **Koppel begeleidingsvergoeding aan loonkostensubsidie**
- ✓ **Geef SCP/CPB opdracht een maatschappelijke kosten-batenanalyse uit te voeren**

Cruciale randvoorwaarden

1. Investeer in een publieke sociale infrastructuur

Meer dan een miljoen mensen die willen en kunnen werken staan werkloos aan de kant. Een groot aantal van hen kan, vanwege lichamelijke, mentale of psychisch-sociale belemmeringen niet 100% voldoen aan de eisen die de arbeidsmarkt stelt. Om werkgevers bij de overheid en in de marktsector in staat te stellen deze mensen in het arbeidsproces in te passen moeten deze werkgevers kunnen rekenen op de noodzakelijke ondersteuning en begeleiding. Daarvoor is een publieke sociale infrastructuur nodig, die over de benodigde kennis, expertise en menskracht beschikt. Deze kennis en expertise is de afgelopen decennia landsbreed binnen sociale werkbedrijven opgebouwd en moet niet verloren gaan, maar verder uitgebouwd worden. Het is een belangrijk fundament voor de huidige leer/werk- en sociale ontwikkelbedrijven die gericht zijn op de ontwikkeling en aan het werk helpen van kwetsbare mensen. Het lokaal beschikbaar houden van deze kennis en expertise blijkt helaas niet langer overal vanzelfsprekend. De publieke infrastructuur biedt een noodzakelijk vangnet. Dit vangnet zorgt voor zekerheden niet alleen voor de kwetsbare werknemer maar óók voor de werkgever. Hierdoor kunnen geconstateerde drempels geslecht worden.

De beschikbaarheid van deze infrastructuur kan voorkomen dat in minder economische tijden kwetsbare werknemers in de uitkering belanden. Door het organiseren van (tijdelijke) basisbanen zoals de WRR en de commissie Borstlap adviseren, kunnen mensen verbonden blijven aan de arbeidsmarkt met mogelijkheden voor bij- en omscholing. Ook voorkomen we hiermee allerlei inkomensveranderingen, met alle risico's (zoals schuldensituaties) die daarbij horen.

2. Zorg voor adequate financiering

De WRR constateert dat mensen zonder werk vaak niet de begeleiding of scholing krijgen die zij nodig hebben om betaald aan de slag te gaan. Als we dan in hetzelfde rapport lezen dat de uitgaven voor een actief arbeidsmarktbeleid de laatste 10 jaar meer dan gehalveerd zijn¹, is duidelijk dat dit ten koste is gegaan van de baankansen voor de meest kwetsbare mensen. Naast de forse bezuinigingen op het WSW-budget daalt het re-integratiebudget per uitkeringsgerechtigde van €4500 naar uiteindelijk €1500,-. De effecten van deze bezuinigingsmaatregelen zijn helder. Sinds de invoering van de Participatiewet heeft Cedris daarom herhaaldelijk gepleit voor een realistischer budget, en voor het (gedeeltelijk) ongedaan maken van de Wsw-bezuinigingen. Cedris roept u op de feiten onder ogen te zien en terug te komen op eerdere bezuinigingsmaatregelen. Mensen onnodig aan de kant laten staan is ethisch en economisch onverantwoord. Het is wensdenken gebleken om met fors minder geld meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt duurzaam een betaalde baan te bieden. Zelfs in een economische hoogconjunctuur gaat dat dus niet vanzelf. Een inclusieve arbeidsmarkt vraagt een investering, ook in financiële zin.

3. Zorg voor stimulerende en activerende regelgeving

Citaat SCP-rapport: *“Het schakelen tussen arbeidsmatige dagbesteding, beschut werk en banenafpraak verloopt moeizaam.”*²

Om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar werk te begeleiden werken schotten tussen verschillende regelingen belemmerend. Om met mensen mee te bewegen is een drempelloze doorstroming binnen de keten tussen dagbesteding, beschut werk en regulier werk noodzakelijk. De ontwikkeling van mensen kent niet altijd één richting. Soms kan er een stap omhoog gezet worden, bijvoorbeeld van dagbesteding naar een (beschutte) werkplek, of van een beschutte werkplek naar een positie op de reguliere arbeidsmarkt. Maar soms is een stap terug nodig, bijvoorbeeld door een verslechtering van gezondheid. Traploos schakelen, oftewel Sijmpel Switchen tussen de verschillende voorzieningen is dan noodzakelijk.

Deze punten zijn niet van vandaag op morgen te realiseren. Wel zijn er enkele stappen die we nu al kunnen zetten en het dus verdienen snel ingevoerd te worden.

Concrete acties op korte termijn

Breid de no-riskpolis uit

Veel werkgevers achten het ziekerisico van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te groot en kunnen zich gezien de omvang van hun bedrijf niet permitteren hen in dienst te nemen. Op dit moment is de no-riskpolis gekoppeld aan mensen die vallen onder de doelgroep van de banenafpraak en beschut werk. Voor werkzoekenden die niet tot deze doelgroepen behoren, maar al enkele jaren in de uitkering zitten wordt de afstand tot de arbeidsmarkt daardoor onoverbrugbaar. Cedris pleit ervoor om de no-riskpolis uit te breiden tot iedereen die al langer dan twee jaar in de bijstand zit.

---

¹ WRR, 'Het betere werk. De nieuwe maatschappelijke opdracht', Den Haag, 15 januari 2020, pag. 174.

² SCP, 'Eindevaluatie van de Participatiewet', 19 november 2019, pag 11.

Financier beschut werk op basis van realisatie

Elke gemeente heeft de wettelijke verplichting beschutte werkplekken te realiseren. Daarvoor krijgt de gemeente geld. Dit geld dekt echter niet de volledige kosten. Gemeenten ontvangen dit geld óók als er geen beschutte werkplekken worden ingevuld. Omdat gemeenten al met forse tekorten kampen in het sociaal domein kan het financieel gezien aantrekkelijk zijn om geen prioriteit te geven aan het realiseren van beschutte werkplekken. Dit kan niet de bedoeling zijn. Cedris pleit er daarom voor om alleen subsidie te verstrekken over de gerealiseerde plekken. Het subsidiebedrag moet daarbij wel verhoogd worden.

Koppel begeleidingsvergoeding aan loonkostensubsidie

Iedereen die met inzet van loonkostensubsidie aan de slag gaat heeft begeleiding nodig. Cedris pleit ervoor om voor elke plaatsing met loonkostensubsidie ook automatisch de begeleidingsvergoeding aan de gemeente te vergoeden. Een koppeling van begeleidingsvergoeding aan verstrekte loonkostensubsidie schept duidelijkheid en zekerheid voor gemeenten, en stimuleert gemeenten veel meer gebruik te maken van het instrument loonkostensubsidie en daarmee meer mensen uit de uitkering te houden. Voor plaatsingen zonder loonkostensubsidie moet natuurlijk net als nu ook begeleidingsvergoeding beschikbaar blijven.

Geef SCP/CPB opdracht een maatschappelijke kosten-batenanalyse uit te voeren

Het investeren in de ontwikkeling van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt verdient zich terug in besparingen op onder andere de (jeugd)zorg, schuldhulpverlening en op het gebied van veiligheid. De kosten die worden gemaakt om deze mensen te begeleiden naar en te ondersteunen in betaald werk zijn feitelijk dus investeringen binnen een bredere winst- en verliesrekening. De opbrengsten van deze investeringen komen vaak niet bij de kostendragers terecht, maar dragen wel direct bij aan lagere publieke uitgaven. Cedris pleit ervoor het inzicht hierin te vergroten door het SCP en/of CPB een maatschappelijke-kosten-baten-analyse te laten uitvoeren. Die geeft richting bij het bepalen welk budget voor een adequate uitvoering van de Participatiewet nodig en gewenst is. Er zijn al analyses bekend waaruit blijkt dat investeringen juist geld opleveren, maar dat de positieve effecten in een ander domein landen.

Tenslotte,

Het is tijd voor verandering. We moeten met elkaar aan de slag om de inclusieve arbeidsmarkt écht waar te maken. Dat gaat alleen lukken als het Rijk zorgt voor de voorwaarden die het ook mogelijk maken de komende jaren te (blijven) investeren in de ontwikkeling van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.